

Sygn. akt I Cz 4/13

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Teresa Zawistowska

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2013 r. w Elblągu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt I C 1153/12

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie i zwolnić powoda od kosztów sądowych.

Sygn. akt. I Cz 4/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Ostródzie oddalił wniosek powoda M. D. o zwolnienie go od kosztów sądowych. W uzasadnieniu wskazano, że powód obecnie studiuje i otrzymuje świadczenie rodzinne za opiekę nad babcią w wysokości 520,00 zł. Zamieszkuje razem z rodzicami i bratem. Matka powoda pobiera wynagrodzenie za pracę w wysokości 1300,00 zł, zaś ojciec uzyskuje dochód w wysokości 700,00 zł. Na miesięczne koszty utrzymania składa się: opłata za wodę, wywóz śmieci, składka remontowa - 450,00 zł, energia 232,00 zł, telefon 39,32 zł, internet 74,87 zł, telewizja 92,00 zł, telefon komórkowy 44,86 zł, składka za ubezpieczenie ((...)) 30,00 zł, składka na ubezpieczenie - 55,00 zł oraz chesne - semestr 1700,00 zł. Zdaniem Sądu Rejonowego wniosek nie zasługuje na uwzględnienie. Wyjaśniono, że art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005, Nr 167, poz.1398) stanowi, iż zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zaznaczono, że opłata od pozwu w przedmiotowej sprawie wynosi 1500,00 zł, na obecnym etapie postępowania jest to wyłączny element kosztów sądowych, do którego uiszczenia powód jest zobowiązany. Dokonując analizy sytuacji materialnej powoda Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że nie znajduje się on w tak trudnej sytuacji materialnej, jaką wskazuje. Sąd Rejonowy podniósł, iż rodzina powoda osiąga on comiesięcznie stały dochód w wysokości 2520,00 zł, z czego łącznie kwotę 1.018,05 zł przeznaczają na opłaty związane z utrzymaniem mieszkania oraz ok. 340,00 zł - studia. Zdaniem Sądu pierwszej instancji oświadczenie powoda uznać więc należy za nie do końca szczere. Sąd Rejonowy wskazał, że gdyby jedynym źródłem utrzymania powoda i jego rodziców było wynagrodzenie za pracę oraz świadczenie rodzinne, takie środki nie starczyłyby na zaspokojenie wydatków koniecznych dla utrzymania czteroosobowej rodziny. Dodatkowo zauważono, że powód nie wskazał, jakie ponosi koszty dojazdu na studia. Bez wyjaśnienia zatem okoliczności zawartych we wniosku nie można było zasadnie ustalić rzeczywistej, a nie deklarowanej sytuacji majątkowej powoda. Sąd Rejonowy zwrócił również uwagę na fakt,

że wypadek w którym uczestniczył powód miał miejsce w 2008 roku. Powód otrzymał z tytułu zadośćuczynienia kwotę 50.000,00 zł oraz zwrot kosztów dojazdu do placówek medycznych, koszty zniszczonej odzieży, koszty leczenia w łącznej kwocie 3.994,75 zł. W tej sytuacji uznano, że M. D. miał realną, a nie hipotetyczną możliwość zgromadzenia bądź odłożenia środków pieniężnych na wszczęcie postępowania sądowego. Przesłanką potwierdzającą ustalenia sądu, choć oczywiście nie przesądzającą, lecz poboczną, jest także to, że M. D. jest w stanie wyłożyć środki na pokrycie wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika reprezentującego go w niniejszej sprawie, a nie złożył wniosku o ustanowienie takowego z urzędu przez sąd, co również świadczy o dysponowaniu przez niego środkami przeznaczonymi na ten cel. Reasumując, zdaniem Sądu Rejonowego M. D. nie zasługuje na zwolnienie go całkowite czy też częściowe od kosztów sądowych w tej sprawie z przyczyn wyżej omówionych, które wskazują, że jego oświadczenie jest pozorne i nie obrazuje znacznie lepszej sytuacji majątkowej powoda, w której on się Z tych powodów, na podstawie wskazanych na wstępie przepisów, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

W zażaleniu od powyższego postanowienia powód domagał się jego zmiany i zwolnienia go od kosztów sądowych w całości, ewentualnie w części. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. naruszenie przepisu art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niezastosowanie;

2 sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i przyjęcie, że powód powinien opłacić koszty sądowe.

W uzasadnieniu wskazano, że jeśli Sąd Rejonowy powziął wątpliwość co do treści oświadczenia lub w jego opinii nie było ono należycie wypełnione nic nie stało na przeszkodzie, aby powód uzupełnił złożone oświadczenia majątkowe we wskazanym terminie poprzez złożenie dokumentów mogących być pomocnymi przy orzekaniu w przedmiocie złożonego wniosku. Skarżący przyznał, że ubiegający się o zwolnienie od kosztów sądowych „powinien przede wszystkim poczynić oszczędności we własnych wydatkach i dopiero gdyby poczynione oszczędności okazały się niewystarczające może zwrócić się o pomoc państwa”. Zaznaczył jednak, że było to dla niego niemożliwe. Biorąc pod uwagę, iż powód nie pracuje i nie uzyskuje stałych dochodów nie miał on możliwości zgromadzenia odpowiednich środków pieniężnych w celu pokrycia kosztów sądowych. Przeciwnie otrzymane odszkodowanie wydał na proces leczenia i rehabilitacji. Zdaniem strony powodowej błędne jest podejście Sądu, zgodnie z którym przesłanką potwierdzającą dobrą sytuację majątkową jest fakt, że powód korzysta z pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Odnośnie kwestii korzystania z pomocy profesjonalnego pełnomocnika w sprawie, wskazano, iż z uwagi na niezwykle trudną sytuację finansową umowa łącząca powoda z pełnomocnikiem przewiduje zapłatę wynagrodzenia z tytułu prowadzenia przedmiotowej sprawy dopiero po zakończeniu postępowania sądowego i uprawomocnieniu się wyroku. Podkreślono też, że zgodnie z przepisami wyżej cytowanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienie od kosztów sądowych ma charakter jedynie tymczasowy, a więc udzielenie takiej ochrony jest ograniczone czasowo, zaś powód lub pozwany będzie musiał się rozliczyć ze Skarbem Państwa po zakończeniu postępowania w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podzielił argument skarżącego, iż jego sytuacja majątkowa jest trudna i wskazuje na konieczność zastosowania wobec niego instytucji zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy słusznie odwołał się do art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, ze zm.) wskazując, że możliwe jest przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych osobie fizycznej, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Szczegółowe

oświadczenie o sytuacji rodzinnej i majątkowej winno wskazywać na okoliczności potwierdzające brak możliwości uiszczenia kosztów sądowych.

Z oświadczenia złożonego przez M. D. wynika, iż jego czteroosobowa rodzina osiąga dochód w wysokości 2520,00 zł, z kolei miesięcznie ponoszone przez tą rodzinę wydatki wynoszą - 1.018,05 zł. W ocenie Sądu Okręgowego przy uwzględnieniu, że po opłaceniu stałych płatności rodzinie powoda pozostaje do dyspozycji kwota około 1500 zł, nie ma żadnych podstaw by twierdzić, iż mogła ona zaoszczędzić niezbędne środki na pokrycie kosztów sądowych, które na obecnym etapie postępowania ograniczają się do opłaty od pozwu w kwocie 1500 zł (tym bardziej, że część z tych środków musi być zabezpieczona na wydatki związane z podjętymi przez powoda studiami).

Jednocześnie Sąd odwoławczy nie znajduje powodów, by na obecnym etapie postępowania podważać rzetelność złożonego oświadczenia majątkowego. Analiza tego oświadczenia wskazuje, że budżet rodziny powoda jest skromny, jednakże nie daje podstaw do przyjęcia, że rodzina ta musi dysponować źródłem dochodu, którego nie ujawnia.

Nadto wskazać trzeba, że we wniesionym zażaleniu skarżący wyjaśnił, że kwoty otrzymane od ubezpieczyciela tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania zostały przeznaczone przez niego na pokrycie kosztów leczenia i rehabilitacji. Zasady doświadczenia życiowego wskazują, że zarówno proces leczenia i rehabilitacji generuje znaczne koszty, a takich rodzina powoda z pewnością nie mogła pokryć z bieżących dochodów. W chwili obecnej, w ocenie Sądu odwoławczego, nie ma więc podstaw do kwestionowania wyjaśnień skarżącego w tym zakresie.

Na koniec wskazać też trzeba, że powierzenie prowadzenia sprawy adwokatowi z wyboru nie jest okolicznością, która sama przez się może decydować o zasadności lub bezzasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, bowiem podlega ocenie sądu w całokształcie sytuacji majątkowej i rodzinnej wnioskodawcy (orzeczenie SN z dnia 6 listopada 1953 r., I C 1427/53, OSN 1954, nr 2, poz. 52). Analiza całokształtu sytuacji majątkowej i rodzinnej powoda wskazuje natomiast, że istotnie nie jest on w stanie - bez konsekwencji określonych w art. 102 ustawy – ponieść kosztów sądowych w postaci opłaty od pozwu w wysokości 1500 zł.

Mając to na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.